

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 19 lutego 2016 r.

Adam Bodnar

VII.7037.64.2014.GZ

Andrzej Adamczyk
Minister Infrastruktury
i Budownictwa
ul. Chałubińskiego 4/6
00-928 Warszawa

W toku badania skarg wpływających do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich **moją uwagę zwrócił problem dotyczący ulg przejazdowych dla uczniów w środkach transportu publicznego.**

Aktualny stan prawny związany z tą problematyką wynika z ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. *o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1138 ze zm.; dalej jako: ustawa) oraz z rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 października 2002 r. *w sprawie rodzajów dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego* (Dz. U. z 2002 r., nr 179 poz. 1495 ze zm.; dalej jako: rozporządzenie).

W związku z art. 4 ust. 4 pkt 2 ustawy oraz § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia, do ulgi 37% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych, na podstawie biletów jednorazowych są uprawnione, między innymi, dzieci i młodzież w okresie od rozpoczęcia odbywania obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego do ukończenia gimnazjum, szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej – publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej, nie dłużej niż do ukończenia 24. roku życia. Zaś dokumentem poświadczającym to uprawnienie jest według rozporządzenia legitymacja szkolna. Jej wzór został określony w załączniku nr 2 (pkt. 24) do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2010 r. *w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych* (Dz. U. z 2014 r., poz. 893 ze zm.). Jednak legitymacje szkolne zgodne z tym wzorem otrzymują jedynie uczniowie uczęszczający do szkół polskiego systemu oświaty.

W § 9 ust. 4 rozporządzenia z dnia 26 lutego 2015 r. *zmieniającego rozporządzenie w sprawie rodzajów dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego* (Dz. U. z 2015 r., poz. 296) **został wprowadzony obowiązek uznawania międzynarodowych dokumentów takich jak International Student Identity Card (ISIC) w odniesieniu do studentów. Brak jest natomiast regulacji umożliwiających uzyskanie prawa do zniżki na przejazdy transportem publicznym dla dzieci i młodzieży, które są obywatelami polskimi, ale uczęszczają do szkół za granicą.** Paszporty, inne dokumenty poświadczające wiek dziecka, a nawet legitymacje szkolne wydane w innym państwie nie są honorowane w środkach transportu publicznego, co sprawia, że poszczególne grupy dzieci i młodzieży są nierówno traktowane tylko ze względu na wybór szkoły poza granicami państwa pochodzenia.

Problem dyskryminacji w zakresie ulgowych przejazdów dla uczniów był już tematem obszernej korespondencji Rzecznika Praw Obywatelskich, między innymi z Ministerstwem Infrastruktury (pismo z dnia 2 marca 2010 r. Nr RPO-638310-I/10/AB oraz z dnia 19 października 2011 r. Nr RPO-638310-I/10/NC) oraz z Ministerstwem Edukacji Narodowej (pismo z dnia 31 grudnia 2010 r. Nr RPO 638310-I/10/AB, z dnia 25 lutego 2011 r. Nr RPO 638310-I/10/AB oraz z dnia 31 grudnia 2013 r., Nr RPO-749452-I/13/KJ). W omawianej sprawie aktywnie uczestniczył też Rzecznik Praw Dziecka poprzez swoje wystąpienia, kierowane między innymi do Ministra Edukacji Narodowej.

W odpowiedzi z 2013 r. MEN wskazuje, że w 2010 r. powstał zespół roboczy ds. analizy usprawnień w zakresie ulg w przejazdach dla dzieci i młodzieży z zachowaniem aktualnych wysokości ulg. Zespół miał zajmować się tutaj opisywanym zagadnieniem. **MEN informuje także, że w ramach prac zespołu przedstawiło projekt, mający rozwiązać problem ulg dla uczniów, jednak nie został on zaakceptowany przez ówczesne Ministerstwo Infrastruktury, bez którego decyzji nie można było podjąć dalszych kroków.**

Wątpliwości dotyczące regulacji ulg ustawowych dla dzieci i młodzieży trwają już od wielu lat. Sprawa była nagłaśniana w mediach publicznych, poruszana przez wiele osób prywatnych, które poczuły się dyskryminowane, a powyższy stan prawny wskazuje na lukę prawną.

Jak wskazuje art. 70 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, nauka do 18. roku życia jest obowiązkowa. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego dzieci poniżej 4. roku życia uprawnione są do ulgi 100%. Według art. 4 ust. 4 pkt 1 ustawy do ulgi 37% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnione następujące osoby dzieci w wieku powyżej 4 lat do rozpoczęcia odbywania

obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego. Starsze dzieci, do 18 roku życia, według Konstytucji są objęte obowiązkiem szkolnym i jako uczniowie mają prawo do ulgi na podstawie legitymacji szkolnej. Jediną więc grupą młodzieży, która powinna poświadczyć swój status legitymacją szkolną, są uczniowie pełnoletni.

W niektórych krajach Unii Europejskiej całkiem zrezygnowano z wydawania legitymacji szkolnej. Taki stan rzeczy dotyczy między innymi Niemiec i Czech. Ponieważ są to państwa sąsiednie, do szkół czeskich i niemieckich uczęszczają często polskie dzieci. Ze względu na swój wybór, możliwy ze względu na członkostwo Polski w Unii Europejskiej, zostają one pozbawione ulg w środkach transportu publicznego.

Zgodnie z art. 32 Konstytucji wszyscy są równi wobec prawa i mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Ustawodawca może dokonać wyłomu w zasadzie równego traktowania, o ile jest to dokonane w ustawie i tylko wtedy, gdy ograniczenia są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. W związku z tym można stwierdzić, że dyskryminacja obywateli polskich uczęszczających do szkoły za granicą poprzez nieprzyznanie im ulg w środkach transportu publicznego, jest naruszeniem Konstytucji. Określenie dokumentów poświadczających uprawnienie do ulg na poziomie rozporządzenia jest zgodnie z tym artykułem niewystarczające.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o dokonanie odpowiednich zmian legislacyjnych, które będą odpowiedzią na przedstawiony powyżej problem.

Podpis na oryginale